

Filosofie a veřejné působení

Filosofování a zejména veřejné působení filosofie (což nemusí znamenat – a vpravdě také nikdy doopravdy neznamená – působení masové) má některá svá vnitřní pravidla, která činí filosofovu situaci nesrovnatelně obtížnější, než je situace umělcova nebo vědce, neřku-li politikova nebo řečnickova. Filosof totiž nehledá a ani nemá a nesmí hledat jen souhlas se svými myšlenkami, tím méně jen příznivce a fanoušky. To znamená, že nesmí sám příliš okázale vystupovat do popředí a soustřeďovat na sebe nadlouho pozornost, ale že musí soustřeďovat pozornost a hledat i připravovat porozumění především pro svou „věc“, tj. pro to, co je ústředním tématem a cílem jeho myšlenkového úsilí a k čemu je zaměřena všechna jeho intelektuální i duchovní energie, totiž vždy znovu iniciovat porozumění pro pravdu. Filosof je vždy připraven se sám postavit do prudkého světla pravdy, aby se ukázaly chyby a nedostatky jeho vlastního úsilí; a byl by v rozporu nejen s filosofií, ale i sám se sebou, kdyby se pokoušel přesvědčovat druhé tak, že by světlo pravdy nějak přitlumoval či moderoval, aby u druhých tolik nenaráželo a aby je tolik neuráželo a neodrazovalo. Vynikající příběh muže, který o polednách s rozsvícenou lucernou po všech koutech náměstí hledá Boha, aby pak lucernu okázale rozbil o zem a přihlížející žertěře a nic nechápající diváky obvinil z toho, že oni Boha zabili, je zároveň příběhem filosofa: filosof dělá často věci bláznivé, někdy však vysoce nepopulární a lidi spíše dráždící než přesvědčující. A přece chce v samotném jádru svého úsilí lidi přesvědčit, nikoli odradit ani zastrašit. To má nemalé důsledky také pro politickou angažovanost filosofovu. Filosof se musí starat o veřejné záležitosti nejen jako občan, ale též jako filosof, neboť filosof nemůže dělat svou práci bez jistého porozumění a podpory společnosti, v níž žije a pro níž především filosofuje.

(Berlín, 930228-3)